

שימוש בטלית תפילין וספרים של אחרים בלא רשות

להשתמש בטלית ותפילין של אחר בלא רשות

כבר ביארנו שטלית שאינה שלו אינה חייבת בציצית, ומכל מקום, השואל מחבירו טלית, אמרינן שעל דעת מתנה על מנת להחזיר השאיל לו. ויש לברר, האם יכול אדם ליטול טלית של חבירו בלא רשות, דהרי השואל שלא מדעת גזלן הוא, ועוד שאם נוטל בלא רשות האם המשאיל מקנה לו על מנת להחזיר, מכל מקום אמרו חכמים, שנוח לו לאדם שיעשו מצוה בממונו, ולכן פסק השולחן ערוך שאדם יכול ליטול טלית של חבירו בלא רשות, כיון שניחא ליה, ולכן גם יוצא ידי חובה, דאנן סהדי שחבירו נותן לו במתנה על מנת להחזיר כדי שיצא בה ידי חובתו, ואף על פי שהמשאיל אינו כאן ואינו נותנו לו, מכל מקום אנו בטוחים שזה רצונו, ומניח לו לזכות בטלית במתנה על מנת להחזיר. ופסק המחבר שגם בתפילין מותר ליטול בלא רשות, שאף על פי שיוצא אדם ידי חובתו בתפילין של חבירו, מכל מקום אם אינו נותן רשות, הוא מצוה הבאה בעבירה של גזל, ודוקא להשמש באקראי ולא בקביעות.

ומכל מקום גם לשיטת המחבר, צריך לדעת שאין זה אלא כאשר ברור לנו שבעל הטלית והתפילין אינו צריך אותם עכשיו, אבל אם משהוא הניח טלית ותפילין בבית כנסת, וכנראה צריך אותם לתפילתו, בודאי שהוא איסור גמור ליטול את הטלית והתפילין ללא רשותו וכדו'. ולמעשה כתבו הפוסקים שבזמנינו אסור בכלל ליטול טלית או תפילין בלא רשות, כיון שיש אנשים שמקפידים שלא ישתמשו בטלית או בתפילין שלהם בלא רשות, ואפילו אם הם מועטים, לא הולכין בממון אחר הרוב, לכן למעשה אסור ליטול טלית ותפילין ללא רשות בעלים, ומכל מקום, בשעת הדחק כגון שלא יוכל לקיים את המצווה כלל בלי ליטול טלית או תפילין של חבירו, ויודע בודאי שחבירו לא צריך אותם עכשיו, ואין לו אפשרות לשאול אותו, ומשתמש בהם במקום שמונחים הטלית והתפילין, ונזהר בהם שלא יתקלקלו כלל, באופן זה בשעת הדחק אפשר לסמוך על פסק המחבר, וליטול בלא רשות טלית ותפילין של חבירו, ודוקא פעם אחד ולא יותר.

החליף טליתו עם אחר

בחושן משפט פסק המחבר שאם התחלפו לו בגדיו עם אחר אסור להשתמש בהם, כיון ששואל שלא מדעת גזלן הוא, ולפי זה אם התחלף אדם עם חבירו היה אסור להשתמש בטלית של חבירו, אבל למעשה פוסקים היום שמותר להשתמש בטלית של חבירו אם התחלף לו עם חבירו, כיון שבדאי גם חבירו ניחא ליה שכל אחד ישתמש בטלית שהוחלפה, שהרי לא יודע היכן היא, ועם מי התחלף, ולכן יכול להשתמש בטלית שהוחלפה גם בקביעות ולא רק באקראי.

טלית של ירושה

בטלית של ירושה יש לחקור היטב לפני שלובש, אפילו הוא אחד היורשים, כי בדרך כלל הירושה שייכת לכל הילדים, ואם נוטל בלא רשות גזל הוא. ומלבד זאת, אם האב כתב צוואה כראוי וזיכה את נכסיו גם לבנותיו, אם כן יש לבנות חלק בטלית, ופסק המשנה ברורה שטלית ששייכת גם לנשים פטורה מברכה. שאע"פ שאשה יכולה לברך על טלית, מכל מקום כאשר אשה היא שותפה, פטורה הטלית מברכה, כי רק לעצמה קבלה על עצמה לברך, אבל לענין אחרים, לא. ולכן יש לבקש מהבנות שיתורו על חלקן בטלית, כדי שיוכל לברך עליה, אבל אם יש קטן בין היורשים, מותר לברך על הטלית, כי טלית שקטן וגדול שותפין בה - מותר לברך עליה.

ליטול ספרים בלא רשות

ואף על פי שניחא לאדם שיעשו מצוה בממונו, מכל מקום, פסק המחבר שבספרים אדם מקפיד שלא ישתמשו בספריו בלא רשות, כיון שהם מתקלקלים בשימוש. ותמה הפרי מגדים מדוע אנשים מקילים בסידור ומחזור להשתמש בלא רשות. ונראה לי, שאין אנשים מקפידים בזה, לכן הקלו. וכתבו הפוסקים שדברי המחבר דוקא בזמן שלא היו הדפוסים מצויים, והספרים היו יקרי ערך, אבל בזמנינו שהספרים אינם יקרים, אין אנשים מקפידים שישתמשו בספריהם. ומכל מקום צריך להזהר שישתמש רק באקראי ולא באופן קבוע, ולהזהר שלא יתקלקלו, ובאופן זה אין אנשים מקפידים, ומותר להשתמש.